

KUSTBON

Riddaregatan 3. Tallinn.

Prenumerationspris 1/1 år Kr. 2:— 1/2 " " 1:—	Utgiven av Svenska Folkförbundet. Ansv. redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Tallinn.	Utlandet: 1/1 år Kr. 3:— 1/2 " " 1:50
---	--	---

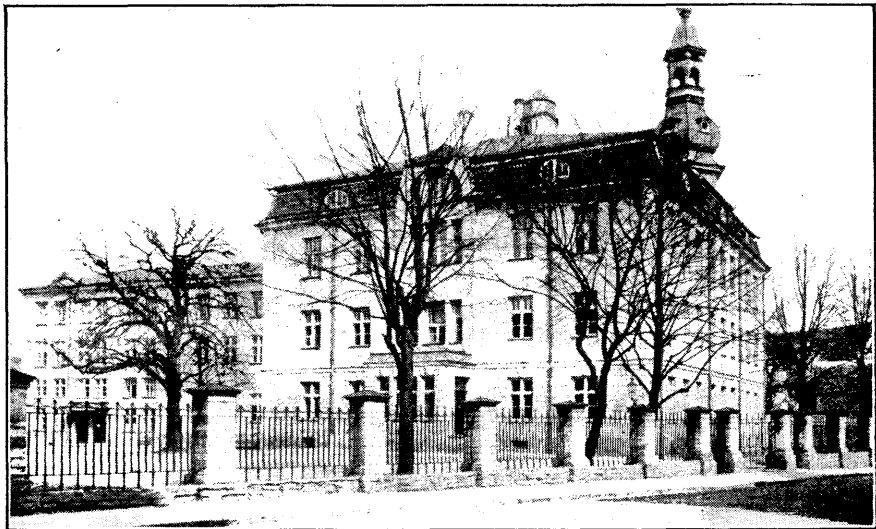
Ett trehundraårsjubileum.

Den 5—6 juni innevarande år firar Gymnasiet för gossar i Reval minnet av sin trehundraåriga tillvaro. Tre sekler äro i mänsklighetens historia ingen lång tid, och det finnes huru många läroverk som helst, vilka äro mycket äldre, dock må man härvid komma ihåg att dessa befinna sig i de delar av världen, där den mänskliga kulturen i nutida bemärkelse är äldst.

Estland, liggande på gränsen mellan Öst- och Västeuropa, har aldrig förran nu i kulturellt hänseende kunnat betraktas såsom jämbördigt med Västeuropa. Dessutom slets detta land ständigt som ett blodigt byte, från den ena erövraren till den andra. Men just denna läroanstalt, som ovan omnämnts, utgör ett talande bevis för, att även en av denna tidens erövrare förstod, huru stor nytta staten kunde draga därav att upplysa folket. Denne man var Sveriges konung Gustaf II Adolf.

Mitt under brinnande krig hade denne store konung även tid att ägna sig åt folkbildningsfrågor och år 1631 utfärdade han grundläggningsurkunden från fältlägret vid Werben i Tyskland till ett kungligt svenskt gymnasium i Reval.

Läroverket ägde till en början endast 4 klasser. Lärarpersonalen bestod av 4 „profesorer“ och 2 „kolleger“. Sedermera tillkommo även lärare i välskrivning och sång. Lärarna valdes av „gymnasiarerna“ och stadfästes av konungen. I spetsen för ledningen av gymnasiet stod en rektor, som valdes bland professorerna. Läroverkets förste rektor blev Sigismund Evenius,

*Den jubilerande läroanstalten.
I bakgrunden synes f. d. svenska kyrkans torn.*

f. d. rektor för gymnasiet i Magdeburg, varifrån han flydde, sedan staden förstörts av Tilly's härar.

Det är naturligt och begripligt, att detta läroverk ej strax kunde bli ett mönster, emedan krigföringen slukade statens medel, och den allmänna uppfattningen om skolornas betydelse var på långt när ännu ej mogen. På grund därav var lärarnas avlöning mycket otillfredsställande och oregelbunden. Rektor åtnjöt i lön 300 riksdaler i året „professorerna“ 150 riksdaler och „kollegerna“ 140 riksdaler. Dessutom åtnjöt alla fri bostad, rektor dessutom ännu 8 ton säd och 10 famnar ved.

Läroämuena mellan de olika lärarna voro fördelade på följande sätt: 1) Professorn i retorik undervisade också i historia 2) prof. i poesi — grekiska språket 3) prof. i kristendomskunskap — hebreiska 4) prof. i matematik —

romersk rätt. Dessutom voro alla professorerna tvungna att undervisa i latin, emedan undervisningen försiggick på detta spåk. Varje lärare ägde undervisa 12 veckotimmar.

Det skulle föra alldeles för långt att ingående skildra livet inom denna för svenskarna så intressanta skola och vi skola försöka endast i korthet uppehålla oss vid några synpunkter.

Läroverket måste redan under det första halvseklet av sin tillvaro genomgå många, svåra på frestningar, ofta på grund av epidemiska sjukdomar. I synnerhet fruktansvärt var året 1657, då Reval hemsöktes av pesten.

Ur gymnasiets inre liv finnas rätt många intressanta moment att anföra. År 1636 fick skolan sitt reglemente, som förbjöd eleverna att spela tärning, att bada i havet och att samtala på sitt modersmål i st. f. latin.

Straffet för förseelser av ett eller annat slag var mycket olika. Sålunda användes i de lägre klasserna som straff att sitta på golvet, kroppsaga penningböter, och relegering. Dessa straff kunde ibland ubytas mot att läsa utantill stycken av Cornelius Nepotis eller Cicero. Kom eleven för sent eller "skolkade" någon, måste han böta ett silvermynt, samt på modersmålet bestraffades med ett öre koppar. Var den skyldige ej i stånd att erlægga böter, underkastades han kroppsaga. År 1671 meddelar rektor Müller gymnasiakollegiet i en skrivelse att eleverna ofta ertappas för ohövlighet, och att de om nätterna utanför stadportarna ställa till slagsmål och i övrigt „alltid för mycket skjuta med pistoler.“

I slutet av 17 århund. ville stadsrådet förändra skolans namn till „Partikulärskola“ och tilen „professor“ till „lärare“. Lärarna svarade med protest och hotade att avgå, varpå den tillämnade förändringen icke genomfördes. En annan omständighet, som visar, huru rädsla „professorerna“ voro om sin titel är att år 1706 gymnasialrådet åtalar äverauditören Ekard, för att han i en officiell skrivelse kallat medlemmarna däri endast för „docenter.“ På grund av sin vanvördnad för titlarna ålades vederbörande ämbetsman att böta 20 riksdaler silver och dessutom att erlægga rättsomkostnaderna.

I början av 1700-talet utbröt stora nordiska kriget, vilket medförde stora förändringar och maktförskjutningar. Pesten härjade ännu förfärligare än förut, och de som icke gingo under därigenom, dogo av svält och andra farsoter. Läroverksamheten upphörde i det svenska gymnasiet och först år 1727 arbetade läroverket igen med fullt antal klasser. Likväl hade skolan inträtt i ett nytt skede. Den ryska dubbelörnen svävade på utbredda vingar över Reval och desslikes över hela landet. Svenskarna insågo det omöjliga att försvara landet och drogo sig tillbaka.

Rysslands skolpolitik hade emellertid ej ännu stadgat sig och på grund därav kunde arbetet i läroansalten ännu försiggå en tid efter de redan utstakade linjerna. Icke långt därefter började man dock fordra villkorlig kunskap i ryska språket, tills kejsar Alexan-

der I vid en inspektion av skolan fann, att det vore alldeles naturligt, att ryska språket upptogs på läroplanen.

En tid senare blev ju ryska språket obligatoriskt som undervisningsspråk och sålunda förblev det ända tills Estland blev en självständig stat, då estniaka språket trädde i stället för det ryska.

Någon direkt betydelse för svenskarna och svenskheten i vår tids bemärkelse har ju denna läroanstalt ej haft. Under svenska tiden inskränkte sig svenskarnas i Reval antal till några tiotal, som verkligen använde det svenska språket i dagligt bruk. Dessutom var ju denna skola ej heller en „modersmålsskola“ utan den bötfällde enligt den tidens sed lärjungarna, vilka ertappades med att tala sitt modersmål.

Den moraliska betydelsen för nutida svenskar är dock mycket större än man i hast vågar föreställa sig. Man behöver endast tänka efter vad det betyder att grunda ett läroverk utom moderlandet under en tid, då kriget rasade och krävde varje slant ur statskassan. Detta utgör ett bevis för monarkens framsynthet, strävan att höja sina undersåtar ur medeltidens mörker, som ännu, åtminstone här, låg tungt över land och folk. Gustaf Adolf menade icke att skolan skulle vara endast för adeln och stadens borgarskap utan även för „folket“.

Det är att hoppas, att många rikssvenskar komma att delta i de festligheter, som anordnas d. 5, 6 juni. Det händer ej varje år att skolor i främmandeland, grundade av svenska konungar fira trehundraårsminnet av sin tillvaro.

Mätte detta läroverk alltid framstå som ett manande exempel för oss och visa oss, vilken betydelse det svenska väldet haft i detta land. s—l.

Föreningen Brage i Helsingfors sångkör och danslag giva en Brageafton i Reval den 30 maj.

Föreningen Brage i Helsingfors, som har till uppgift att vårda och främja Svenskfinlands folkkultur, sådan den tager sig uttryck i diktning, sed, musik, folkdanser och lekar samt att utforska, återuppliva och bekantgöra hithörande alster, har be-

slutit med sin sångkör och sitt danslag gästa Reval och där giva en Brageafton i K. F. U. M. s. lokal den 30 maj kl. 20. I färden, som anträdades med ångaren „Sumi“ kl. 15 från H: fors deltaga inemot 50 sångkörsmedlemmar och et 20-tal danslagsmedlemmar, vilka, om vädret det tillåter, komma att i sina färgglada byggedräkter under sång och fiolmusik tåga upp till festlokalen. Men väntar att alla revallssvenskar, tyskarna och den sång- och dans-intresserade estniska befolkningen skall passa på detta enastående tillfälle att få höra Brages väldisciplinerade kör och dess skickliga folkdanslag.

Birkas avslutning. Fredagen den 7 maj hade Birkas folkhög- och jordbruksskola sin avslutning för det nu tilländalupna läsåret. Vid avslutningen voro förutom föräldrar till eleverna närvarande S. O. V: s ordförande N. Blees från Reval samt pastor E. Rydén från Rikull. Den sistnämnde inledde och avslutade den högtidliga akten med bön och sång. — Rektor Nils Danell redogjorde för skolans verksamhet under det gångna och riktade varma avskedsord till eleverna. Inalles har kursen i år besökts av 29 elever. Anslutningen har alltså varit mycket god.

Gästerna närvaro även vid den offentliga examen, besågo elevernas vackra handarbeten och livades av den hurtiga sången. Dessutom förevisades en del invånare ur den välskötta ladugården och besågos nydaningarna på betesmarken. Intrycket var det bästa.

Föreningens representant N. Blees tackade i ett anförande lärare och elever för under en arbetstyngd vinter utfört framgångsrikt arbete för svenskbygdens väl.

Turistsäsongen har vidtagit och alla dagar ser man utlänningar här i huvudstaden. Till att börja utgöras „turisterna“ största delav av skolungdom, mest från Finland. Turistföreningen anordnar en lustresa till Helsingfors under pingstdagarna. Avresan sker d. 23 ds. kl. 18 och från Helsingfors tisd. 26 kl. 18.

Prosten Harald Engström, som en tid åtnjutit tjänstledighet och vistats i Sverige återvände hit i söndags via Åbo och Helsingfors.

Dansk-estniska relationerna. Ordföranden i dansk-estniska föreningen i Köpenhamn, borgmästaren Ernst Kaper anländer den 21 dennes till Reval för att informera sig om Estlands offentliga liv och stifta bekantskap med ledande personer. Borgmästaren Kaper kommer även att hålla ett föredrag om Danmark.

Dorpats studenter och ingermanland. Vid Dorpat studentkårs möte på fredagen godkändes vid diskussion av den ingermanländska frågan en resolution, enligt vilken såväl Dorpats akademiska frändeklubbs initiativ samt Helsingfors studentkårs åtgärder i frågan helt understödas.

Utlandsrepresentationen. Enligt vad "Pävaleht" erfarit kommer Estlands sändebud i Stockholm, minister Akel att utnämnas till sändebud i Riga. Sändebudet där, minister Virgo, torde bli chef för utrikesministeriets avdelning för utrikeshandeln.

Boldig sammanstötning mellan arbetare och militär i Sverige.

I Ådalens industridistrikt har rätt strejktillstånd redan en längre tid. För att arbetet ej alldeles skulle avstanna, antog man arbetsvilliga. Mellan de sistnämnda och strejkarna var förhållandet mycket spänt, tills de arbetsvilliga utsattes för grov misshandel från de strejkandes sida, varefter somliga flydde sjöledas från platsen.

Polismanskapet på orten var alldeles för svagt för att återställa ordningen och regeringen sände en truppavdelning till ort och ställe. De av kommunistiska agitatorer upphetsade arbetarskaraorna hälsade truppavdelningen med stenregn och illvrål. Ett massmöte av arbetare sammankallades, som ordnade ett demonstrationståg, som skulle tåga dit, där de arbetsvilliga befunno sig. När massan var c:a 100 m. från gränsen till det förbjudna området och demonstranternas hållning gentemot militären var mycket hotfull varnade militärbefälet massan för obetänksamma åtgärder och påpekade, hur livsfarlig ställningen var. Då detta ej hejdade demonstraterna, sköto soldaterna skarpt. Följden blev att 5 personer dödades och fem sårades.

Nu fordrade strejkarna att militären skulle dragas bort däri-

från, vilket sedan också skedde, när de lokala arbetarorganisationerna gått i god för att ordningen ej mera komme att störas. Dessutom evakuerades även de arbetsvilliga från platsen. Inseende situationens allvar sände regeringen jagaren Nordenskjöld till Ådalen för att vid behov betäcka de arbetsvilliga flykt från platsen.

På lördagen och söndagen sympatitrekades nästan över hela landet, och på flera ställen uppstod tumult mellan ordningsmakten och demonstranterna. Sedan måndagen är det lungt.

I dag begrovos offren för sammanstötningen i Ådalen varvid arbetet i landets alla fabriker inställdes under 5 min.

Tysk-Polsk skolkonflikten. Vid offentligt sammanträde i fredspalatset har permanenta internationella domstolen i Haag offentliggjort sitt utlåtande i den bekanta tysk-polska konflikten rörande de tyska minoriteternas skolor i polska Övre Schlesien. Domstolen har härvid helt ställt sig på Tysklands ståndpunkt. Domstolens beslut fattades med 11 röster mot den polska bisittarens.

Tjekan skall förstärkas.

Den sedan en tid i hemlighet i Ryssland verkande Krestross (Bonderysslands-) agenturen påstår i en bulletin, att högsta tjekakollegiet beslutat förstärka tjekatrupperna och tjekaagenterna med inalles 12,000 såsom politiskt pålitliga kända rödgardister, vilka sistnämnda dock böra erhålla särskild rekommendation av vederbörande kommunistiska arméceller. De 12,000 rödgardisterna skola vara införlivade med tjekan innan den 1 juli.

„Deutschland“ löpte av stapeln.

Från Kiel i Tyskland meddelas, att den nya kryssaren „Deutschland“ sjösattes på tisdagen, varvid även riks-presidenten Hindenburg närvar.

„Oberons“ vrak hittat. Till bärgningsbolaget „Tolván“ i H:fors meddelades från dess bärgningsångare „Pondus“ och „Salvator“, vilka befinna sig i Öresund, att de hittat „Oberons“ vrak. Vraket ligger på 50 m. djup och på sakkunnigt håll hyser man den uppfattningen att fartyget torde kunna bärgas. Tillsvärdare inskränker man sig dock

endast till att försöka bärga lasten.

Ohygglig flygolycka i Sverige.

En fruktansvärd flygolycka inträffade kl. 11 på lördagsförmiddagen vid flygverkstäderna i Västerås. En av första flygkårens maskiner, ett ganska nytt tresitsigt sjöflygplan av den stora Heinkeltypen, störtade kort efter starten. Maskinen, som fördes av Spetsbergflygaren, fanjunkar A. G. Svensson hade för övrigt ombord som spanare furir S. V. Wennerholm samt mekanikern, furir E. J. F. Jakobson. Samtliga de ombordvarande förolyckades, och maskinen krossades.

Rörande olyckan utsändes från t. f. chefen för flygvapnet följande kommuniké:

Flygmaskinen N:o 169, tilldelad första flygkåren, startade på ett visst befällt tjänsteuppdrag. Över flygplatsen gjorde planet en vänstersväng, under vilken flygplanets fart syntes avsevärt nedgå. Sedan svängen utförts gick flygplanet i brant vinkel mot marken och hann icke resas upp. Vid nedslaget mot marken havererade flygplanet fullständigt.

En av chefen för flygvapnet tillsatt undersökningskommission undersöker saken.

Fanjunkar Svensson var en av deltagarna i den svenska Spetsbergsexpeditionen 1928, som utsändes till Nobiles räddning. Tidigare har, som bekant, två andra deltagare i expeditionen förolyckats, nämligen kapten Lundborg och sergeant Nilsson.

Luftskeppen slopas helt av England?

Enligt förljudande i politiska kretsar väntas regeringen komma att ge underhuset meddelande om, att man helt skall uppge byggandet av och experiment med styrbara luftskepp. Efter R 101:s katastrof hänvisades frågan till regeringens ekonomiska utskott, som nu hemställt, att alla utgifter till luftskepp skola sparas. R 100 har alltsedan den fruktansvärda katastrofen legat i sin hangar och kommer sannolikt aldrig mera i luften. *Hlb.*

Lugnt i Ådalen. I Ådalsdistriktet, som var skådeplatsen för de blodiga upptäderna på torsdagen, har nu fullständigt lugn rått. De strejkandes krav å truppersnas tillbakadragande har tillmötesgått, sedan de lokala arbetarorganisationerna högtidligt lo-

vat sörja för ordningens upprätthållande. Truppernas avtåg ägde rum utan störande intermezzon.

Jordbävning i mellersta Italien. Senaste torsdag natt hem-söktes hela trakten vid Viterbo av en häftig jordbävning, som åtföljdes av ett underjordiskt dån. Befolkningen har senaste nätterna vistats i det fria. Ett flertal byggnader ha blivit svårt ramponerade.

Alfonsos egendom i Spanien har konfiskerats. Kung Alfonso tar med filosofiskt lugn meddelandet om att hans privategendomar i Spanien konfiskerats.

En person i kungens närmaste omgivning har lämnat några uppslysningar om kungens förmögenhetsförhållanden. Alfonso hade som regerande monark en civilista på 7 milj. pesetas per år. Dessa pengar voro emellertid otillräckliga, varför han ur sin egen kassa årligen fått taga ungefär 2 milj. pesetas. Hans privata förmögenhet vid avresan från Spanien anslås till högst 30 milj. pesetas. Större delen av detta kapital är investerat i Spanien.

Den spanska kungafamiljen umgås nu med planer på att flytta till Rivieran, där kungen ämnar hyra ett slott om 30 à 40 rum.

Ett antal utländska kommunister häktade. Under natten till lördagen skingrade polisen ett demonstrationståg, som arbetslösa anordnat i stadshuset. Polisen överraskade dessutom sent på natten ett hemligt kommunistmöte, varvid 17 utländska kommunister häktades.

Man har vidare häktat ett stort antal flygbladsutdelare och ett flertal personer, som deltagit i i klosterplundringarna.

Belägringstillstånd i Ceuta. Ceuta, där oroligheter ägde rum på lördag förmiddag, har belägringstillstånd proklamerats.

„Besök Katrineholm“

Vildskinn Räv, Utter, Mård, Hermellin. Ekorre, Hare och Kanin upp-köpas till allra högsta pris. Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsakligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes mot porto.

FÖDSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4

Reserverad annonsplats

Betald annonsplats

Vid besök i Norrtälje rekommenderas

Stadshotellet

Innehavare Direktör B. O. Lagermark
Musik under sommarmånaderna.

PEHR NILSSON

Byggnadsentreprenör, Stockholm
Husbyggnader — Reparationer

Tel. 6803 Eriksbergsgatan 16 Tel. Norr 6803
Nybyggnaden, Svevägen 77 Tel. Vasal4577.

KOM

Ny följd

Ungdoms- och Väckelse-sånger. Nu utkommen!

Samlingen omfattar 100 sånger

Pris:

Musiken, inb. i klotband 5 kr.
Texten, häftad . . . 35 öre

Rekvireras från.

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens

Bokförlag

Box 3048, Stockholm 3.

Första inhemska Försäkrings-Aktiebolaget EESTILLOYD

grundat år 1919

Reval, Långgatan (Pikk) 11. Tel. 428-94 & 430-08

LIV-,

BRAND-,

OLYCKSFALLS-,

INBROTTS-,

GLAS- &

TRANSPORTFÖRSÄKRING

De av bolaget hittills utbetalade skadesummorna överstiga

två miljoner Kronor

Ett bevis på till vilken oskattbar nytta försäkring är, därför

Försäkra Edert liv och Eder

egendom medan tid är!

Reserverad annonsplats

HOLMBLOMS

KAPOR, DRÄKTER

NORRMALMSTORG

Tel. N. 561 STOCKHOLM Rikst. 9255

„Besök Borås“

Jönköpings stads och läns sparbank

Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor
Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Små-
lands Taberg.

EGONLINEN uppehåller regelbunden trafik
Göteborg med alla mellanliggande svenska
hamnar till KARLSKRONA—DÄNZIG—LIBAU
—RIGA—REVAL—HÄLSINGFORS.

Byggnadsfirman ANDERS DIÖS

Tunagatan 4, Upsala

Telefoner: Kontoret 3892, 3893; Förrådet 2890;
Byggnadsp. Paleontologiska Inst. 3894; Bostadsf.
Väderkvarnen 1899.

Restaurant Runan

Sundsvalls popu-
läreste restaurant.

HEMTREVLIGFESTVÄNING

Förträfflig mat.

Billigaste priser

STADSHOTELLET HEDEMORA

Rekomenderas. Modernt

Hotell & Restaurang.

Fullständiga rättigheter Tel. Namnanrop

RESTAURANT DAMBERG

MATSALEN I TR. STOCKHOLM. REKOMMEN-
DERAS

Beställningar av bord N. 129 11. N. 62 85.

HANSA

STOCKHOLM

Aktiekapital och reservfond

Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRING

Avdelningskontor i Reval:
S. Karja 7.